

2. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-5-2>

УДК 656.078

Лишко С.В.

кандидат історичних наук,
доцент кафедри маркетингу, фінансів, банківської справи і страхування,
Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8121-7871>

Lyshko Svitlana

Insurance Rauf Ablyazov University East European

ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ У СУЧАСНОМУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІ

У статті розглянуто та досліджено тенденції розвитку транспортно-логістичних систем як одного з важливих елементів в організації бізнес-процесу. На основі аналізу тенденцій, оцінки рівня зрілості і потенційного ефекту від нових рішень визначено ключові чинники, які впливають на розвиток транспортно-логістичної сфери. Висвітлено програми поліпшення транспортно-логістичних систем, напрями державної підтримки та політики в галузі транспорту. Дано оцінку перспективних напрямів розвитку та визначено умови їх ефективної реалізації у сучасному бізнес-процесі. Виділено основні принципи функціонування транспортно-логістичної системи, які інтегрують транспортну галузь у транспортно-логістичні системи країни шляхом забезпечення їх ефективної взаємодії. Розкрито функції транспортно-логістичної системи, які впливають на ефективність її діяльності на регіональному рівні.

***Ключові слова:** транспортно-логістична система, бізнес-процес, транспортна галузь, тенденції, розвиток, чинники.*

Постановка проблеми. Транспортно-логістична галузь проходить стадію трансформації, яка визначається появою нових технологій і тенденцій сучасного ринку. Ще ніколи не спостерігався надзвичайно масштабний вплив на транспортну індустрію політичних, економічних, соціальних, технологічних, екологічних та юридичних змін.

Сучасні транспортні і логістичні системи постійно ускладнюються, і все важче зрозуміти на що слід звернути увагу, щоб визначити ключові чинники, які впливають на розвиток транспортно-логістичної галузі. Це питання постає надзвичайно важливим, оскільки транспортно-логістична система є одним із найважливіших складників, який забезпечує економічний розвиток підприємства. Вона є тією ланкою, яка зв'язує виробників, торгівлю та споживачів між собою. Від рівня транспортно-логістичного обслуговування залежить рівень задоволення потреб споживачів у якісних товарах та послугах, тому проблеми розвитку транспортно-логістичної системи є актуальними і заслуговують уваги. Вони потребують аналізу з урахуванням тенденцій, які їх визначають, і рівня правильності прийняття рішень, котрий повинен відповідати тенденціям сучасного ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз та вивчення тенденцій розвитку, умов реалізації, розроблення та застосування новітніх технологій у процесі формування ефективної роботи транспортно-логістичних систем є об'єктом вивчення та темою досліджень науковців-маркетологів. Значну кількість наукових праць провідних вітчизняних і зарубіжних учених присвячено концептуальним засадам, науково-методичним підходам і практичним рекомендаціям із формування й розвитку транспортно-логістичних систем. Загальні питання формування і функціонування вітчизняної транспортної логістичної системи вивчено такими науковцями, як В. Дикань, О. Зборовська, М. Корінь, Є. Крикавський, О. Лактіонова. Проблематику створення транспортно-логістичної системи в умовах європейської інтеграції розглядали І. Зайцева, О. Яцюта, О. Ткач, І. Садловська, М. Устенко. Дослідження науковців стосуються роботи різних видів транспорту, управлінської діяльності, маркетингового підходу та інших актуальних питань, пов'язаних із транспортно-логістичною системою або її складниками. Проте залишаються недостатньо вивченими питання розвитку транспортно-логістичних систем на регіональному рівні.

Формулювання цілей статті. Метою статті є з'ясування сутності транспортної логістики як складової частини логістичної системи для підвищення ефективності її функціонування. Проблема визначення сучасних тенденцій розвитку транспортно-логістичних систем, пов'язаних із глобалізацією, розвитком цифрових технологій, зміною умов сучасного світу, інноваціями у сфері управління та новими потребами суспільства, потребує вивчення.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні транспортна логістика – одна з найбільш перспективних галузей сучасного бізнесу. В Україні це значний і важливий сегмент для економіки країни, адже ефективна та злагоджена робота цієї системи є рухомою силою для загального розвитку країни.

Розвиток економіки України в умовах світової кризи та нестабільності ставить перед транспортом завдання організаційно-економічної перебудови. Основним орієнтиром перебудови транспортної галузі залишається вирішення завдань, викладених у Національній транспортній стратегії України на період до 2030 р. [1]:

- створення інтегрованого до світової транспортної мережі безпечно функціонуючого та ефективного транспортного комплексу України;
- задоволення потреб населення у перевезеннях;
- поліпшення умов ведення бізнесу для забезпечення конкурентоспроможності та ефективності національної економіки.

Транспортна логістика – це система з організації доставки, а саме з переміщення будь-яких матеріальних предметів, речовин тощо з однієї точки в іншу за оптимальним маршрутом. Транспорт як провідна галузь економіки забезпечує функціонування і розвиток усіх галузей господарського комплексу країни, виступає фундаментальною основою їх взаємодії у процесі економічного розвитку [2].

Транспортно-логістична система – це інтегрована багаторівнева, багатофункціональна сукупність суб'єктів транспортно-логістичної діяльності та об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури країни, що взаємодіють між собою з метою оптимізації руху вантажопотоків за мінімальних витрат на максимально вигідних умовах та забезпечує якісне надання транспортно-логістичних послуг. Вона являє собою процес організації ланцюга поставки та управління цим ланцюгом. Цей ланцюг охоплює постачання сировини, необхідної для виробництва, управління матеріальними ресурсами на підприємстві, постачання готової продукції на склади та розподільчі центри, сортування, переробку, пакування, розподіл продукції у містах споживання [3].

На створення ефективної транспортно-логістичної системи безпосередньо впливають міжнародне та національне регулювання перевезення вантажів, фінансова система країни, ринкова інфраструктура, природно-ресурсний потенціал країни, ринок споживачів транспортно-логістичних послуг [4].

Важливим чинником розвитку транспортної галузі є формування транспортно-логістичної системи, яка забезпечує взаємодію всіх учасників перевізного процесу з метою надання споживачам транспортних послуг і досягнення цілісного розвитку транспортно-логістичної інфраструктури регіону. Транспортно-логістична система регіону являє собою інтегровану сукупність суб'єктів транспортно-логістичної діяльності й об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури, що взаємодіють між собою з метою оптимізації руху вантажопотоків «від дверей до дверей» за мінімальних витрат на максимально вигідних умовах.

Функціонування транспортно-логістичної системи залежить від таких функцій, як:

- логістична координація та інтеграція;
- саморозвиток на основі реінжинірингу;
- забезпечення раціонального поєднання технічного оснащення та інформаційних технологій для підвищення якості й ефективності роботи;
- здійснення введення інновацій, пов'язаних з упровадженням нових логістичних технологій;
- стратегічний і оперативний контролінг;
- оптимізація функціонування логістичних транспортних ланцюгів на основі термінальної технології [5, с. 89].

Сучасні транспортні і логістичні системи постійно ускладнюються. У процесі їх функціонування постійно виникають питання, на які потрібно звертати увагу. У процесі дослідження тенденцій розвитку ТЛС було виділено п'ять ключових чинників, які впливають на розвиток транспортно-логістичної сфери:

- цифровізація;
- зміни в міжнародній торгівлі;
- зміни в процесах, пов'язаних з упровадженням нового програмного забезпечення;
- зміна динаміки внутрішнього ринку;
- зміни в процесах, пов'язаних з упровадженням нового обладнання.

Також було виявлено, що наявність кожного з вище перелічених чинників має свої як позитивні, так і негативні моменти, останні з яких потрібно вирішувати з якомога можливим позитивним результатом для максимальної ефективності функціонування транспортно-логістичної системи.

Позитивним результатом цифровізації операційних і договірних процесів є зміни в поведінці споживачів та доступність нових технологій, але виникає проблема з нехваткою кваліфікованих кадрів та необхідністю змін у законі про захист даних та трудовому законодавстві.

Зміни в міжнародній торгівлі для ТЛС мають такі сприятливі наслідки, як збільшення обсягів торгівлі, інтернаціоналізація транспортних послуг, але вимагають розвитку транспортної інфраструктури та укладення угод про вільну торгівлю.

Зміни в процесах, пов'язаних з упровадженням нового програмного забезпечення, мають тільки позитивні боки. Це розвиток базових технологій, таких як штучний інтелект, Інтернет речей, аналіз даних, блок-

чейн – технологія розподілених реєстрів та необхідність постійного підвищення ефективності бізнесу.

Зміна динаміки внутрішнього ринку створює потребу в нових рішеннях унаслідок підвищення рівня електронної комерції, оптимістичних прогнозів економічного зростання, появи нових партнерів на міжнародному ринку та необхідності підвищення ефективності діяльності.

Зміни в процесах, пов'язаних з упровадженням нового обладнання, будуть актуальними й отримують підтримку в розвитку технологій у транспортному машинобудуванні, коливанні цін на паливо, розвитку технологій електромобільності, увазі до екологічних проблем та змінах у трудовому законодавстві.

Із проаналізованого вище можна зробити висновок, що модернізація транспортно-логістичних систем за допомогою розглянутих чинників трансформації галузі вимагатиме впровадження нових рішень, а саме це будуть застосовані цифрові рішення, розроблення нових торгових шляхів, запровадження інтелектуальних транспортних систем, роботизація бізнес-процесу, спостереження та контроль за допомогою дронів, блокчейн-рішення, освоєння ринку електронної комерції крупним бізнесом, інвестиції компаній у сфері електронної комерції, роботизація системи складського зберігання та ін.

Одним із важливих чинників реалізації транспортно-логістичних систем та їх ефективності у сучасному бізнесі є PESTEL-аналіз, у ході якого виявлені тенденції (геополітичні зміни, перехід до цифрової економіки, інтернаціоналізація бізнесу, ріст клієнтських очікувань, дефіцит кваліфікованих спеціалістів, прискорені темпи розвитку технологій) вимагають нових рішень для запобігання збою у функціонуванні роботи бізнес-компанії.

У сучасному суспільстві спостерігається ще один стійкий тренд – захист навколишнього середовища. У транспортній сфері все більше приділяється уваги екологічним нормам, а також стандартам корпоративної соціальної відповідальності. Учасники логістичного ланцюга намагаються співпрацювати з постачальниками, які пропонують не лише надійні, а

й екологічно безпечні рішення. Ці вимоги вже закріпилися в низці прийнятих у світі законодавчих актів і норм. Більше того, ці стандарти посилюються з кожним роком. В Україні вплив цієї тенденції поки що не відчувається так гостро, як у країнах ЄС та США, але вітчизняним компаніям усе ж таки важливо врахувати цю тенденцію, оскільки вона стане актуальною та необхідною і для нашої країни.

Висновки. Функціонування розвинутої транспортно-логістичної системи сприятиме розвитку багатьох галузей економіки та виступатиме підґрунтям економічного розвитку держави.

Із метою ефективного розвитку транспортно-логістичної системи необхідно активізувати такі напрями:

- державне регулювання логістичних процесів та їх правове забезпечення;
- створення та експлуатація транспортної інфраструктури за видами діяльності;
- стимулювання розвитку логістичних проектів за регіонами.

Формування якісних транспортно-логістичних систем регіону забезпечує надання повного комплексу транспортних послуг, включаючи мультимодальні перевезення, розроблення логістичних схем перевезення вантажів, страхування, забезпечення безпеки перевезень. Розвиток транспортно-логістичної системи регіону може бути забезпечений оновленням матеріально-технічної бази транспорту; посиленням інформатизації; якісним поліпшенням і розбудовою транспортно-логістичної інфраструктури регіону; розширенням внутрішнього ринку транспортно-логістичних послуг; підвищенням ефективності транспортних перевезень; удосконаленням митно-тарифної та інвестиційної політики; взаємодією всіх учасників ланцюгів постачання вантажів; розробленням і реалізацією спільних програм розвитку транспортно-логістичних систем регіону.

Транспортно-логістична система піддається постійній трансформації, і ті компанії, які слідкують за всіма тенденціями та запроваджують їх, забезпечують собі вагомні переваги на ринку, що є надзвичайно важливим чинником сучасного функціонування бізнес-процесу.

Список літератури:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року» від 30 травня 2018 р. № 430-р.
2. Трідід О.М. Логістика : навчальний посібник. Київ : Знання, 2008. 566 с.
3. Маловичко А.С. Інтеграція України до транспортно-логістичної системи Європейського Союзу. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 7. С. 55–58.
4. Брагінський В.В. Розвиток транспортно-логістичної системи як форма реалізації транзитного потенціалу України. *Державне управління: теорія і практика*. 2011. № 2. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/index.htm> (дата звернення: 20.10.2021).
5. Ремига Ю. Проектування транспортно-логістичних систем як ефективна складова діяльності підприємства. *International scientific journal*. 2015. № 7. С. 86–90.

References:

1. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro skhvalennya Natsional'noyi transportnoyi stratehiyi Ukrainy na period do 2030 roku» vid 30 travnya 2018 r. № 430-r.
2. Trydid O.M. (2008) Lohistyka [Logistics]. Kyiv: Znannia. (in Ukrainian)
3. Malovycho A.S. (2016) Intehratsiia Ukrainy do trans-portno-lohistrychnoi systemy Yevropeiskoho Soiuzu [Integration of Ukraine into the transport and logisticssystem of the European Union]. *Prychornomorski eko-nomichni studii*, vol. 7, pp. 55–58.
4. Bragins'kyj V.V. (2011) Rozvytok transportno-lohistrychnoi' systemy yak forma realizacii'tranzytnogo potencialu Ukrainy [Development of the transport and logistics system as a form of realization of the transit potential of Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia i praktyka*, vol. 2. Available at: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej14/index.htm> (accessed 20 October 2021)
5. Remyha Yu. (2015) Proektuvannia transportno-lohistrychnykh system yak efektyvna skladova diialnosti pidpriemstva [Designing transport and logistics systems as an effective component of the enterprise]. *International scientific journal*, no. 7, pp. 86–90.

ТРАНСПОРТНО-ЛОГИСТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА: ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ И УСЛОВИЯ РЕАЛИЗАЦИИ В СОВРЕМЕННОМ БИЗНЕС-ПРОЦЕССЕ

В статье рассмотрены и исследованы тенденции развития транспортно-логистических систем как одного из важных элементов в организации бизнес-процесса. На основе анализа тенденций, оценки уровня зрелости и потенциального эффекта от новых решений определены ключевые факторы, влияющие на развитие транспортно-логистической сферы. Освещены программы по улучшению транспортно-логистических систем, направления государственной поддержки и политики в области транспорта. Дана оценка перспективных направлений развития и определены условия их эффективной реализации в современном бизнес-процессе. Выделены основные принципы функционирования транспортно-логистической системы, которые интегрируют транспортную отрасль в транспортно-логистические системы страны путем обеспечения их эффективного взаимодействия. Раскрыты функции транспортно-логистической системы, влияющие на эффективность ее деятельности на региональном уровне.

Ключевые слова: транспортно-логистическая система, бизнес-процесс, транспортная сфера, тенденции, развитие, факторы.

TRANSPORT AND LOGISTICS SYSTEM: TRENDS OF DEVELOPMENT AND CONDITIONS OF IMPLEMENTATION IN THE MODERN BUSINESS PROCESS

The article discusses and investigates the development trends of transport and logistics systems as one of the important elements in the organization of a business process. Based on the analysis of trends, assessment of the level of maturity and the potential effect of new solutions, the key factors influencing the development of the transport and logistics sector have been identified. The programs to improve transport and logistics systems, directions of state support and policy in the field of transport are highlighted. The assessment of promising areas of development is given and the conditions for their effective implementation in the modern business process are determined. The main principles of the functioning of the transport and logistics system are highlighted, which integrate the transport industry into the transport and logistics systems of the country by ensuring their effective interaction. The functions of the transport and logistics system that affect the efficiency of its activities at the regional level are disclosed. Modern transport and logistics systems are constantly becoming more complex and it is increasingly difficult to understand what to look for to identify key factors that affect the development of the transport and logistics industry. This issue is extremely important because the transport and logistics system is one of the most important components that ensures the economic development of the enterprise. It is the link between producers, traders and consumers. The level of satisfaction of consumer needs in quality goods and services depends on the level of transport and logistics services. Therefore, the problems of development of the transport and logistics system are relevant and deserve attention. They need to be analyzed taking into account the trends that determine them and the level of correctness of decision-making, which should correspond to the trends of the modern market. Problems of development of the transport and logistics system are relevant and deserve attention. They need to be analyzed taking into account the trends that determine them and the level of correctness of decision-making, which should correspond to the trends of the modern market.

Key words: transport and logistics system, business process, transport sector, trends, development, factors.